

**ВАЗОРАТИ МАОРИФ ВА ИЛМИ
ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН**

**БАРНОМАИ
НАМУНАВИИ ТАЪЛИМИИ КУРСИ ОМУЪЗИШИ
БАРОИ ОМУЪЗГОРОНИ ФАНИ ЗАБОНИ ТОҶИКӢ
ОИД БА МУНОСИБАТИ САЛОҲИАТНОКӢ БА ТАЪЛИМ**

Душанбе - 2017

Мурағтибон: Мухторӣ Қ., Мирзоёров Ф.

Мушовирон: Алиев А., Ниёзов Ф.

Муқарризон:

Камолиддинов Б. – профессори кафедраи услубшиносӣ ва таҳрири адабии ДМТ,
Неъматова Б.М.- омӯзгори калони кафедраи методикаи таълими фанҳои
гуманитарии МД ДҶТИБКСМ;
Ҳайдаров Б. - мутахассиси Маркази ҷумҳуриявии таълимию методӣ.

Муҳаррир: Салмонов Б. – сармуҳаррири маҷаллаи “Масъалаҳои методикаи таълим”

Барномаи мазкур намунавӣ буда, бо мақсади омода намудани омӯзгорони фанни забони тоҷикӣ барои татбиқи стандарти фаннии нав ва гузариш ба муносибати таълими салоҳиятноки таҳия шудааст. Барномаи таълимии мазкур омӯзгоронро бо назария, принцип, методологияи таълиму тарбия ва арзёбӣ дар таълими салоҳиятноки шинос намуда, ба онҳо имконияти дарк ва истифодаи стандарти нави фанро фароҳам меорад.

Барнома мавзӯӣ ва мундариҷаи ҳар як машғулият ва маҷмӯи салоҳиятҳои омӯзгоронро, ки дар натиҷаи азхуд кардани мавзӯҳо ба даст меоранд, таҷассум мекунад.

Гузариш ба муносибати нави таълим аз омӯзгорон дониш, малака ва маҳорати касбиро талаб мекунад, аз ин лиҳоз барномаи таълимии мазкур самтҳои самаранокӯ таҳқиқшудаи илмҳои педагогика, психология ва методикаи таълимро баррасӣ карда, омӯзгоронро бо донишҳои зарурӣ мусаллаҳ мегардонад.

Бо қарори Шӯрои олимони ДҶТИБКСМ аз 30 июни 2017, таҳти №7/5 тасдиқ гардидааст.

Пешгуфтор

Дар чаҳони муосири зудтағйирёбанда ва пур аз тазодҳо шахрвандон бояд сифатҳои ташаббускорӣ, навоарӣ, амалигардонӣ, тағйирпазирӣ, масъулиятшиносӣ ва созандагӣ бунёдкориро соҳиб бошанд. Онҳо бояд шахсони бомаърифату аз ҷиҳати маънавӣ-ахлоқӣ устувор ва кордоне бошанд, ки барои дастрас кардани ахбор (маълумот) воситаҳои гуногунро истифода намоянд. Маълумоти бадастовардаро таҳлилу таркиб ва арзёбӣ намуда, масъалаҳои мураккаби олами атрофро дарк кунанд. Мушкилиҳои гуногуни таълимию ҳаётиро пешгӯӣ ва ҳал карда тавонанд, масъулияти худро дар назди оила, ҷомеа ва кишвар дарк намоянд.

Дар шароити кунунии Тоҷикистон вобаста ба талаботи бозори меҳнат ва инкишофи босуръати муносибатҳои иҷтимоӣ, иқтисодӣ ва фарогирии ҳар чӣ бештари воситаҳои ахборӣ (интернет, телевизион ва ғайраҳо) танҳо бо дониш мусаллаҳ будан кифоя нест. Дар амал истифода бурдани донишу малакаҳо муҳимтарин роҳи иҷтимоишавии наврасону ҷавонон ва ноил шудан ба натиҷаҳои дилхоҳ ба шумор меравад.

Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, Вазорати маориф ва илм пайваста кӯшиш менамоянд, ки низоми таълимро ҳамқадами замон гардонда, тадбирҳои мушаххасро амалӣ гардонанд. Ҳамин буд, ки соли 2012 Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон «Стратегияи рушди маориф барои солҳои 2012-2020»-ро ба тасвиб расонд. Тибқи ин ҳуҷҷат то соли 2020 стандарту барнома ва китобҳои дарсӣ бояд таҷдиди назар шуда, дар асоси таълими салоҳиятнокӣ таҳия карда шаванд.

Барномаи таълимии зерин барои 48 соат тартиб дода шудааст. Мазмун ва мундариҷаи барномаи мазкур дар як модули таълим, ки аз чор фасл иборат аст, баррасӣ мешавад:

Фасли I. Муносибати салоҳиятнокӣ дар таълими фанни забони тоҷикӣ;

Фасли II. Асосҳои назариявӣ, методии муносиботи босалоҳият дар омӯзиши фанни забони тоҷикӣ;

Фасли III. Банақшагирии дарси забони тоҷикӣ вобаста ба меъёрҳои салоҳиятнокии таълим;

Фасли IV. Арзёбӣ аз фанни забони тоҷикӣ дар татбиқи муносибати босалоҳият дар таълим.

Фасли I. Муносибати салоҳиятнокӣ дар таълими фанни забони тоҷикӣ ном дорад. Дар фасли мазкур масъалаҳои зарурати тағйири муносибат ба таълими анъанавӣ, муносибати сохторӣ ва функционалӣ дар таълими забони тоҷикӣ, мафҳумҳои асосӣ, шаклҳо ва таснифоти муносибати салоҳиятнокӣ ба таълим, мафҳуми салоҳиятҳои фаннӣ ва болоифаннӣ, салоҳиятҳои забонӣ, иртиботӣ ва марҳалаҳои ташаккули онҳо баррасӣ карда мешаванд.

Фасли II. Асосҳои назариявӣ, методии таълими салоҳиятнокӣ дар омӯзиши фанни забони тоҷикӣ ном дошта, дар фасли мазкур асосҳои назариявии таълими

салоҳиятноки, технологияҳои педагогӣ ва корҳои лоиҳавии хонандагон дар таълими салоҳиятноки муҳокима ва таҳлил мешаванд.

Фасли III. Банақшагирии дарси забони тоҷикӣ вобаста ба меъёрҳои салоҳиятноки таълим ном дошта, ин фасл ба омӯзгорон имкони шиносӣ бо ҳадаф ва банақшагири аз фанни забони тоҷикиро дар таълими салоҳиятноки фароҳам меорад. Ҳамчунин омӯзгорон бо таҳияи стандарти фан, барномаи таълимӣ ошноӣ пайдо карда, роҳнамо ва замимаҳои китоби дарсиро баррасӣ, таҳлил ва банақшагириро машқ мекунанд.

Фасли IV. Арзёбӣ аз фанни забони тоҷикӣ дар таълими салоҳиятноки ном дорад. Дар фасли мазкур ду ҷанбаи арзёбӣ дар дарси забони тоҷикӣ мавриди таҳлилу баррасӣ қарор гирифтааст: арзёбии ташаккулдиҳанда ва арзёбии ҷамъбасти. Ин ду усули арзёбӣ дар таълими салоҳиятноки мавқеи хос доранд. Шаклҳои гуногуни арзёбӣ барои муайян кардани сатҳи ташаккули салоҳиятҳо, мушкilot ва роҳҳои ҳалли онҳо ёрӣ мерасонанд. Дар навбати худ арзёбии ҷамъбасти барои муайян кардани дастовардҳои таълимии хонанда дар марҳалаҳои муайяни раванди таълим низ тавсия мешавад.

Мақсади барнома

Мақсади асосии барномаи мазкур ташаккули дониш, малака ва маҳорати омӯзгорони фанни забони тоҷикӣ оид ба таълими салоҳиятноки, ташаккули салоҳиятҳои хонандагон аз фанни мазкур, интихоби методҳои таълиму арзёбӣ барои татбиқи самараноки стандарт ва барномаи нави таълим мебошад.

Талаботи барнома. Омӯзгорон дар анҷоми курси омӯзиши салоҳиятҳои зеринро ташаккул медиҳанд:

- моҳият, роҳу усул ва назарияҳои таълими салоҳиятнокиро медонанд ва шарҳ дода метавонанд;
- муносибати сохторӣ ва вазифавиро дар таълими забони тоҷикӣ сарфаҳм мекунанд;
- мафҳуми салоҳият, салоҳиятнокиро дуруст дарк мекунанд;
- салоҳиятҳои фаннӣ ва болоифанниро барои синфҳои муайян таҳия ва интихоб мекунанд;
- ҳангоми банақшагирии раванди таълим марҳалаҳои ташаккули салоҳиятҳои забонӣ ва иртиботиро ба инобат мегирад;
- салоҳиятҳои фанниро дарк карда, онҳоро тафсир дода метавонанд;
- ба мақсади ташаккули салоҳиятҳои фаннии хонандагон усули мувофиқи таълимро интихоб мекунанд ва дар нақшаи дарс инъикос карда метавонанд;
- ба мақсади муайян кардани сатҳи ташаккули салоҳиятҳои хонандагон восита ва усулҳои мувофиқи арзёбии ташаккулдиҳанда ва ҷамъбастиро интихоб карда метавонанд;
- ба мақсади ташаккули салоҳиятҳои хонандагон дарсхоро дар қолабҳои гуногун нақшаи дарс таҳия карда метавонанд;

- барои ташаккули салоҳиятнокии хонандагон ва қонеъ намудани талаботи стандартҳои фаннӣ роҳнамои омӯзгор ва замимаҳои китобҳои дарсиро мувофиқи мақсад истифода мебаранд;
- метод ва стратегияҳои самараноки таълими фанҳои гуногуни синфҳои ибтидоиро ба мақсади ташаккули салоҳиятҳои хонандагон интихоб ва истифода мебаранд;
- дарсро мувофиқи талаботи стандарт ва ба мақсади ташаккули салоҳиятҳои хонандагон ба нақша гирифта метавонанд;
- воситаҳои арзёбии ташаккулдиҳанда ва ҷамъбастиро ба мақсади назорати сатҳи ташаккули салоҳиятҳо ва расонидани ёри амалӣ ба хонандагон интихоб мекунанд ва истифода бурда метавонанд.

**Нақшаи тақвими барномаи курси омӯзишӣ
барои омӯзгори фанни забони тоҷикӣ**

№ қисм	Қисматҳои барнома	Миқдори соатҳо		
		Ҳамагӣ	Назариявӣ	Амали
	Муқаддима			
I	Муносибати босалоҳият дар таълими фанни забони тоҷикӣ	18	6	12
1.1.	Зарурати тағйири муносибат ба таълим	2	1	1
1.2.	Муносибати сохторӣ ва вазифавӣ дар таълими забони тоҷикӣ	2	1	1
1.3.	Муносибати салоҳиятноки ба таълим: мафҳумҳои асосӣ, шаклҳо ва таснифот	2	1	1
1.4.	Салоҳиятҳо дар таълим. Мафҳуми салоҳиятҳои фаннӣ ва асосӣ дар таълим	4	1	3
1.5.	Салоҳиятҳои забонӣ. Марҳалаҳои ташаккули салоҳиятҳои забонӣ	4	1	3
1.6.	Салоҳиятҳои иртиботӣ ва марҳалаҳои ташаккули онҳо	4	1	3
II	Асосҳои назариявӣ, методии таълими салоҳиятноки дар омӯзиши фанни забони тоҷикӣ	10	5	5
2.1.	Асосҳои назариявии муносибати босалоҳият дар таълим	4	2	2
2.2.	Технологияҳои педагогӣ дар ташаккули муносибати босалоҳият дар таълим	4	2	2
2.3.	Қорҳои лоиҳавии хонандагон оид ба иҷрои салоҳиятҳои донишандӯзӣ	2	1	1
III	Банақшагирии дарси забони тоҷикӣ дар ташкили муносибати босалоҳият дар таълим	14	6	8
3.1.	Мақсадгузори дар ташкили муносиботи босалоҳият дар таълим	2	2	
3.2.	Банақшагирии фаъолияти таълимӣ дар татбиқи муносибати босалоҳият	4	1	3
3.3.	Муносибат ба таҳияи стандарт ва барномаи таълимии ба салоҳиятноки асосёфта	4	1	3
3.4.	Қор бо роҳнамо ва замимаҳои китоби дарсӣ	4	2	2
IV	Арзёбии аз фанни забони тоҷикӣ дар таълими салоҳиятноки	5	1	4
4.1.	Шаклҳои арзёбии дониши хонандагон аз фанни забони тоҷикӣ	3	1	2
	Тести ҷамъбасти ва анҷоми омӯзиш	2	-	2
	Ҷамъ:	48	15	33

I. Муносибати босалоҳият дар таълими фанни забони тоҷикӣ

1.1. Зарурати тағйири муносибат ба таълим. Сарчашмаҳои низоми анъанавии таълим. Методологияи шарҳӣ-аёнӣ дар низоми анъанавии таълим. Хусусиятҳои низоми синфӣ-дарсӣ. Махсусияти барномаҳои таълим дар низоми анъанавӣ. Вазифаҳои асосии таълими анъанавӣ ва хусусияти тазаккурӣ доштани таълим дар он.

Натиҷаҳои омӯзиш:

- моҳияти таълими анъанавиро шарҳ медиҳад;
- дар бораи бартарӣ ва норасоии таълими анъанавӣ мулоҳизаҳои широк мегӯяд;
- омилҳои устуворкунандаи низоми таълими анъанавиро номбар мекунад.

1.2. Муносибати сохторӣ ва вазифавӣ (функционалӣ) ба таълими забони тоҷикӣ

Мафҳуми муносибати сохторӣ дар таълими забони тоҷикӣ. Усули таҳияи китобҳои дарсӣ дар таълими сохторӣ. Махсусияти фаъолияти хонанда дар таълими анъанавӣ. Таълими вазифавӣ ва таҷрибаи ҳаётии хонанда. Назарияҳои педагогии минтақаи актуалии рушд, омӯзиши проблемавӣ.

Натиҷаҳои омӯзиш:

- муносибати сохторӣ ва вазифавӣ дар таълими забони тоҷикӣ фарқ мекунад;
- моҳияти таълими вазифавиро шарҳ медиҳад;
- ба таълими вазифавӣ мисол меорад.

1.3. Муносибати салоҳиятноки ба таълим: зарурат, мафҳумҳои асосӣ, шаклҳо ва таснифот.

Зарурати гузариш ба муносибати босалоҳият дар таълим. Ҷаҳонишавӣ ва ворид гардидан ба системаи ягонаи таҳсилот ва талаботи Системаи болонӣ. Таълими анъанавӣ ва инкишофи хотира. Тағйир ёфтани моҳияти дониш ва таҷрибаи ҷомеа. Тағйирот дар принсипҳои дидактикии таълим. Зарурати ворид намудани тағйирот ба мундариҷаи таълим. Фалсафаи муносибати таълими салоҳиятноки. Зарурати ислоҳоти соҳа бо назардошти талаботи муносибати салоҳиятноки ба таълим. Мафҳумҳои “салоҳият” ва “босалоҳият”.

Натиҷаҳои омӯзиш:

- маънии калимаи “салоҳият”-ро шарҳ медиҳад;
- ба салоҳиятноки мисол меорад, хусусиятҳои шахси салоҳиянокро мефаҳмонад;

- салоҳиятҳои барои таълими забони тоҷикӣ муҳимро дарк мекунад;
- ба салоҳиятҳои хонанда мисол мерад.

1.4. Салоҳиятҳо дар таълим. Мафҳуми салоҳиятҳои фанӣ ва асосӣ дар таълим

Вазифаи мактаб ва маориф дар назди ҷомеа. Салоҳиятнокӣ ва иҷтимоишавии шахс. Инсонӣ асри бисту як дар шароити ҷаҳонишавӣ, омезиши фарҳангҳо ва салоҳиятҳо. Намунаи салоҳиятҳои болоифанӣ. Салоҳиятҳои маърифатӣ-таҳлилӣ. Салоҳиятҳои маърифатӣ-эҷодӣ. Салоҳиятҳои маърифатӣ-таҳқиқӣ. Салоҳиятҳои худшиносӣ ва мустақилият. Салоҳиятнокӣ ва ташаккули масъулиятшиносии иҷтимоӣ.

Натиҷаҳои омӯзиш:

- салоҳиятҳои барои таълими забони тоҷикӣ заруриро медонад;
- малака ва маҳоратҳоеро, ки ҳангоми таълими забони тоҷикӣ заруранд, номбар мекунад;
- салоҳиятҳои фанӣ ва болоифанниро фарқ мекунад;
- салоҳиятҳои муҳимтарини болоифанниро ҳангоми таълими забони тоҷикӣ номбар мекунад ва шарҳ медиҳад;
- аҳамияти салоҳиятҳои болоифанниро дар таълими забони тоҷикӣ асоснок мекунад.

1.5. Салоҳиятҳои фанӣ. Марҳалаҳои ташаккули салоҳиятҳои забонӣ.

Муносибати мушаххас ба таълими салоҳиятнокӣ. Ташаккули салоҳиятҳои забонӣ ва иртиботӣ дар таълими забони тоҷикӣ. Салоҳиятҳои забонӣ ва инкишоф додани қобилият ва маҳорати корбасти дуруст ва бамавқеи воҳидҳои забонӣ. Марҳалаҳои ташаккули салоҳияти забонӣ. Салоҳиятҳои забонӣ ва натиҷаҳои таълим. Кор бо ташаккули салоҳиятҳои забонӣ.

Натиҷаҳои омӯзиш:

- нуктаҳои асосиро дар таълими забони тоҷикӣ ҷудо мекунад;
- малакаҳои ҳангоми таълими забони тоҷикӣ муҳимтаринро номбар мекунад ва шарҳ медиҳад;
- муҳим будани проблемагузорию дар дарс дарк мекунад;
- марҳала ба марҳала ташаккул ёфтани салоҳиятҳои хонандагонро сарфаҳм меравад;
- бо муносибати салоҳиятнокӣ дарс таҳия мекунад.

1.6. Салоҳиятҳои иртиботӣ (коммуникативӣ) ва марҳалаҳои ташаккули онҳо

Салоҳиятҳои иртиботӣ (коммуникативӣ) ва ташаккули қобилияти корбурди забон дар муошират. Истифодаи забон дар ҷойҳои ҷамъиятӣ, муоширати расмӣ коргузори. Жанрҳои нутқ ва ташаккули салоҳиятҳои иртиботӣ. Салоҳияти иртиботӣ

ҳамчун салоҳияти мубодилаи матнҳо. Зерсалоҳиятҳои иртиботӣ: дарки матнҳо, баҳодихӣ ба матнҳо, тағйир додани матнҳо ва таҳия (эҷод)-и матнҳо. Махсусияти мафҳумҳои ҷудоғона дар ташаккули салоҳиятҳои иртиботӣ. Ташаккули салоҳиятҳои иртиботӣ тавассути матнҳои жанрҳои шон гуногун.

Натиҷаҳои омӯзиш:

- салоҳиятҳои иртиботиро дар таълими забони тоҷикӣ шарҳ медиҳад;
- марҳалаҳои ташаккули салоҳиятҳои иртиботиро мефаҳмад, онҳоро аз ҳам фарқ мекунад;
- унсурҳои иловагиро дар ташаккули салоҳиятҳои иртиботӣ фарқ мекунад, моҳияти онҳоро дар ташаккули салоҳияти иртиботӣ асоснок мекунад;
- барои ташаккули салоҳияти иртиботӣ силсилаи дарсҳоро таҳия карда метавонад.

II. Асосҳои назариявӣ, методи таълими салоҳиятнокӣ дар омӯзиши фанни забони тоҷикӣ

2.1. Асосҳои назариявии муносибати босалоҳият дар таълим

Решаҳои таълими салоҳиятнокӣ. Давраҳои ташаккули таълими салоҳиятнокӣ.

Н. Хомский ва мафҳуми салоҳиятнокӣ дар таълим.

Давраи аввали ташаккули таълими салоҳиятнокӣ ва мушаххасоти мафҳумҳои “салоҳият”, “салоҳиятнокӣ”. Марҳалаи дуҷуми ташаккули таълими салоҳиятнокӣ – солҳои 1970-1990. Тадқиқоти Ҷ. Равен “Салоҳият дар ҷомеаи муосир”. Салоҳиятҳо ва талаби ҷомеа. Салоҳиятҳо ва мафҳумҳои “омодагӣ”, “қобилият”, ҳолатҳои психологӣ “масъулият”, “бовар” ва ғайра. Мулоҳизаи олимони вобаста ба миқдори салоҳиятҳо, инчунин роҳҳои тарбияи хонандагон барои соҳиб шудан ба салоҳияти нав аз хатмкунандаи мактаб. Марҳалаи сеҷуми ташаккули таълими салоҳиятнокӣ ва таваҷҷуҳи ҷомеаи муосир ба низоми маориф.

Натиҷаҳои омӯзиш:

- сарчашмаҳои пайдоиши салоҳиятнокиро шарҳ медиҳад;
- таърихи ташаккули таълими салоҳиятнокиро мефаҳмад;
- талаботи асосиро ба таълими салоҳиятнокӣ шарҳ медиҳад.

2.2. Технологияҳои педагогӣ дар ташаккули муносибати босалоҳият дар таълим

Фаъолият ва таҷрибаи амалии таълими (маърифатии) хонанда – маҳаки асосии муносибати салоҳиятнок ба таълим. Усулҳои нави таълиму омӯзиш ва истифодаи технологияҳои нави педагогӣ. Технологикунонии омӯзиш яке аз самтҳои илми педагогика. Методи таълим. Усулҳои таълим. Технологияи таълими фаъол.

Технологияи таълими ба ташаккули шахсият нигаронидашуда. Технологияи таълими интерактивӣ. Технологияи омӯзиши лоиҳавӣ.

Натиҷаҳои омӯзиш:

- мафҳуми технологияи таълимро шарҳ медиҳад;
- методҳои таълимро аз технология фарқ мекунад;
- ба технологияҳои педагогӣ ва методҳои таълим мисолҳо меорад;
- бо методҳои зикршуда намунаи дарс омода карда метавонад.

2.3. Корҳои лоиҳавии хонандагон оид ба иҷрои салоҳиятҳои донишандӯзӣ

Таърихи пайдоиш ва ташаккули методи лоиҳаҳо. Ақидаҳои Ч. Дюи, Лай, Торндайк – асоси методи лоиҳаҳо. Мақсади таълими лоиҳавӣ. Низоми фаъолияти омӯзгор ва хонанда дар методи лоиҳаҳо. Мавзӯҳои имконпазири лоиҳаҳои таълимӣ. Меъёрҳои баҳодихӣ, дастовард ва мақсади лоиҳа.

Натиҷаҳои таълим:

- моҳияти корҳои лоиҳавии хонандагонро дар дарси забони тоҷикӣ шарҳ медиҳад;
- мавқии истифодаи онҳоро дар фаслу бобҳои барнома дуруст интихоб мекунад;
- намунаи корҳои лоиҳавиро омода карда метавонад.

III. Банақшагирии дарси забони тоҷикӣ дар ташкили муносибати босалоҳият

3.1. Мақсадгузорӣ дар ташкили муносиботи босалоҳият дар таълим.

Мақсади дарс дар таълими салоҳиятнокӣ. Марҳалаҳои ташаккули салоҳият ва мақсадҳои дарс. Мақсади силсилаи дарсҳо оид ба мавзӯ. «SMART-мақсадҳо».

Натиҷаҳои омӯзиш:

- чӣ будани мақсадро дар дарс шарҳ медиҳад;
- мақсадҳои дарсро аз рӯи мавзӯ ва марҳалаҳои ташаккули салоҳиятҳо таҳия мекунад;
- сабаби иштироки хонандагонро дар мақсадгузорӣ шарҳ медиҳад;
- аз рӯи мавзӯ мақсадҳои дарс ва натиҷаҳои онро таҳия мекунад.

3.2. Банақшагирии фаъолияти таълимӣ дар татбиқи муносибати босалоҳият.

Моҳияти банақшагирии дар муносибати салоҳиятнокӣ ба таълим. Нақшаи ташаккули салоҳиятҳо ва мутобиқ сохтани он ба раванди таълим. Банақшагирии спиралӣ ва технологияи таълими фаъол аз рӯи асосии татбиқи муносибати салоҳиятнок.

Натиҷаҳои омӯзиш:

- моҳияти банақшагириро дар таълими салоҳиятнокӣ шарҳ медиҳад;
- алоқамандии банақшагириро бо мақсадҳои дарс шарҳ медиҳад;

- алоқамандии банақшагириро бо марҳалаҳои ташаккули салоҳиятҳо нишон медиҳад;
- силсилаи дарсҳоро бо назардошти ташаккули салоҳиятҳо таҳия мекунад.

3.3. Муносибат ба таҳияи стандарт ва барномаи таълими ба салоҳиятнокӣ асосёфта. Стандарт ва барномаи таълим ҳамчун санадҳои меъёрии танзимкунандаи фаъолияти омӯзгор ва хонанда. Стандарти фанни «Забони тоҷикӣ» ва муносибати комилан дигар ба таълими грамматика. Муносибати амалӣ ба омӯзиши грамматика. Стандарти фанни «Забони тоҷикӣ» барои хонандагони синфҳои 5-11 пешбинӣ шуда, чузбӣ таркибии маҷмӯаи стандартҳои фанни зинаи таҳсилоти миёнаи умумӣ. Муҳтавои фанни забони тоҷикӣ ва ташаккули салоҳиятҳои забонӣ ва иртиботӣ. Фанни «Забони тоҷикӣ» чун воситаи дарки воқеияти забони тоҷикӣ.

Натиҷаҳои омӯзиш:

- марҳалаҳои ташаккули салоҳиятҳоро аз рӯйи мавзӯи интихобшуда фарқ мекунад, онҳоро шарҳ медиҳад;
- марҳалаҳои ташаккули салоҳиятҳои забонӣ ва иртиботиро мутобиқ ба силсилаи дарсҳо аз рӯйи мавзӯи интихоб мекунад;
- силсилаи дарсҳоро бо нишон додани марҳалаҳои ташаккули салоҳиятҳо таҳия мекунад.

3.4. Кор бо Роҳнамо ва замимаҳои китоби дарсӣ. Шиносоӣ бо намунаи Барномаи таълимӣ, нақшаи тақвими забони тоҷикӣ. Интихоби намунаҳо аз Роҳнамои омӯзгор барои синфи 5, 6. Таҳлили роҳнамо.

Натиҷаҳои омӯзиш:

- марҳалаҳои ташаккули салоҳиятҳоро аз рӯйи мавзӯи нишон медиҳад;
- силсилаи дарсҳоро оид ба салоҳияти иртиботӣ ва салоҳияти забонӣ таҳия мекунад.

IV. Арзёбӣ аз фанни забони тоҷикӣ дар таълими салоҳиятнокӣ

4.1. Шаклҳои арзёбии дониши хонандагон аз фанни забони тоҷикӣ. Мафҳуми арзёбӣ. Мақсад, роҳу усули арзёбӣ дар таълими салоҳиятнокӣ. Мақсадгузорӣ ва сатҳи ташаккули малакаҳо. Муносибат, усул ва воситаҳои арзёбӣ дар таълими салоҳиятнокӣ. Муносибати арзёбӣ бо банақшагириро. Ташхиси тағйирот дар сатҳи омодагии салоҳиятҳои хонанда. Навъҳои арзёбӣ.

Натиҷаҳои омӯзиш:

- мафҳуми арзёбиро шарҳ медиҳад;
- махсусияти арзёбиро дар таълими анъанавӣ ва салоҳиятнокӣ муқоиса мекунад;
- навъҳои арзёбӣ ва мавқеи истифодаи онҳоро шарҳ медиҳад

РҶҶҲАТИ АДАБИЁТ

1. Аминов С., Сатторова Ҳ. Таълими хуччатҳои расмӣ дар мактаб. – Душанбе. – 2011, 98 с.
2. Арзёбӣ дар низоми таълими салоҳиятноқӣ (Дастур барои омӯзгор). Модули 1. Мурағтибон: Ниёзов Ф., Алиев А., Нусратов Б., Ҷонмирзоев Э., Қодиров Н., Иргашева М., Зиёев Қ.- Душанбе, 2016.-65с.
3. Банақшагирии дарс дар асоси стандартҳо, китоби дарсӣ ва замимаҳо (Дастур барои омӯзгор). Модули 2. Мурағтибон: Ниёзов Ф., Алиев А., Нусратов Б., Ҷонмирзоев Э., Қодиров Н., Иргашева М., Зиёев Қ.- Душанбе, 2016.-73с.
4. Болотов В.А., Сериков В.В. Компетентностная модель: от идеи к образовательной программе // Педагогика. – 2003. – № 10. – С. 8-14.
5. Делор Ж. Образование: сокровище сокрытое. UNESCO, 1996.
6. Зимняя И.А. Ключевые компетентности как результативно-целевая основа компетентностного подхода в образовании. Авторская версия.-М.: Исследовательский центр проблем качества подготовки специалистов, 2004
7. Лутфуллоев М. Педагогикаи миллии халқи тоҷик(осори педагогӣ, ҷилди 6).– Душанбе. –2015, 704 с.
8. Мединцева И. П. Компетентностный подход в образовании / И. П. Мединцева // Педагогическое мастерство: материалы II междунар. науч. конф. (г. Москва, декабрь 2012 г.). — М.: Буки-Веди, 2012.
9. Методика дар низоми таълими салоҳиятноқӣ (Дастур барои омӯзгор). Модули 3. Мурағтибон: Ниёзов Ф., Алиев А., Нусратов Б., Ҷонмирзоев Э., Қодиров Н., Иргашева М., Зиёев Қ.- Душанбе, 2016.-141с.
10. Мирсеитова С. Обучение как поиск и поиск для обучения: формы и методы развития критического мышления обучающихся. -КазАЧ, 2011
11. Низоми таълими салоҳиятноқӣ (Дастур барои омӯзгор). Модули 1. Мурағтибон: Ниёзов Ф., Алиев А., Нусратов Б., Ҷонмирзоев Э., Қодиров Н., Иргашева М., Зиёев Қ.- Душанбе, 2016.-36с.
12. Петровская Л.А. Компетентность в общении.- М., 1989.
13. Равен Дж. Компетентность в современном обществе.Выявление, развитие и реализация. -М., 2002. (англ. 1984).
14. Сафин Д., Мусина Р., Мухторӣ Қ., Қурбонов С. ва диг. Усулҳои таълим ва омӯзиши ҳамфаъл. Дастури таълимӣ. -Душанбе, 2007.- 376 с.
15. Стратегия модернизации содержания общего образования. Материалы для разработки документов по обновлению общего образования. -М., 2001.

16. Троянская С.Л. Основы компетентностного подхода в высшем образовании, Учебное пособие для студентов магистратуры психолого-педагогических направлений подготовки, издательский центр «Удмуртский университет». – 2016, 176 с.
17. Хуторской А.В. Технология проектирования ключевых и предметных компетенций // Интернет-журнал "Эйдос". - 2005. - 12 декабря. <http://www.eidos.ru/journal/2005/1212.htm>.
18. Чернилова Н.Г. Система проектного обучения как инструмент развития самостоятельности старшеклассников. -Саратов, 1997.
19. Шербоев С. Методикаи таълими забони тоҷикӣ (барои донишҷӯёни факултетҳои филологии мактабҳои олии Тоҷикистон). Нашри 2, бо таҳрир ва иловаҳо.–Душанбе: Сабрина,–2012, 458 с.
20. Шогунбек Б, Имомназаров Б. Усули муосири таълим ва истифодаи он дар дарсҳои забон ва адабиёти тоҷик.–Душанбе. – 2017, 111 с.